

Fremsat den 1. marts 2024 af Karsten Hønge (SF) og Victoria Velasquez (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om lov mod fattigdom og en konkret handleplan mod børnefattigdom

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af folketingsåret 2024-25 at fremsætte et forslag til lov om fattigdom, der indeholder en officiel fattigdomsgrænse og en målsætning om at halvere andelen af fattige danskere inden 2030 sammenlignet med 2022, herunder en halvering af børn i fattigdom, og skal medføre, at der nedsættes et fattigdomsråd. Folketinget pålægger endvidere regeringen at fremlægge en konkret handleplan for bekæmpelse af børnefattigdom.

Bemærkninger til forslaget

Fattigdomslov med bestemmelser om børnefattigdom, fattigdomsgrænse og fattigdomsråd

Den seneste opgørelse fra Danmarks Statistik viser, at 213.900 mennesker i 2022 levede i såkaldt relativ fattigdom. Det er et lille fald fra 4,2 pct. til 3,7 pct. af befolkningen fra 2021, men til gengæld er andelen af mennesker i såkaldt absolut fattigdom steget fra 2,6 pct. til 3,0 pct. på grund af inflationen (»Relativ fattigdom og indkomstulighed aftog i 2022«, dst.dk). Adskillige sociale organisationer har også råbt op om mennesker, der mangler basale fornødheder i hverdagen som tre måltider, medicin og varmt tøj, og om børn, der ikke tør skrive deres største ønsker på ønskelisten, fordi de ved, at forældrene ikke har råd, og som ikke kan komme med til deres venners fødselsdage (»22 organisationer i opråb til regeringen: Gør mere for at bekæmpe børnefattigdom«, Information, den 5. oktober 2023).

Det foreslås derfor, at der med inspiration fra klimalovens model vedtages en fattigdomslov med en målsætning om at halvere andelen af fattige danskere i 2030. Formålet med loven skal være, at Folketinget forpligter sig på fattigdomsbekæmpelse på samme måde, som et meget bredt flertal med klimaloven har forpligtet sig på at reducere drivhusgasudledningerne og opnå klimaneutralitet.

Loven skal indeholde konkrete delmål med henblik på at halvere andelen af mennesker i fattigdom. Forslagsstillerne ønsker herunder et konkret afsnit og delfokus på børnefattigdom og halvering af antallet af børn, der vokser op i fattigdom, jf. også nedenstående forslag om en handleplan mod børnefattigdom.

Fattigdomsloven skal endvidere indføre en fattigdomsgrænse. På trods af at Danmarks Statistik anvender begreberne relativ fattigdom, absolut fattigdom og lavindkomstgrænse, findes der ikke en officiel fattigdomsgrænse i Danmark. For korrekt at måle niveauet af fattigdom i Danmark er det ikke desto mindre nødvendigt med en konkret definition på fattigdom. For at sikre en definition, som favner de tilstrækkelige og rette hensyn, foreslås en model, der kombinerer elementer fra Danmarks Statistiks definition af relativ fattigdom, Ydelseskommisionens budgetmetode og afsavnsundersøgelser. Det foreslås, at denne fattigdomsdefinition bliver brugt til at måle, hvorvidt målsætningen om en halvering af antallet af fattige danskere inden 2030 opnås.

Lovforslaget skal endvidere medføre, at der nedsættes et officielt fattigdomsråd med deltagelse af relevante civilsamsfundsorganisationer og forskere, som årligt skal vurdere, om den politiske indsats på området sandsynliggør, at mål og delmål nås. Fattigdomsrådet placeres ved et af de eksisterende råd.

National handlingsplan mod børnefattigdom

Over 47.000 børn vokser i dag op i relativ fattigdom, jf.

tidligere nævnte tal fra Danmarks Statistik og »Opvækst i fattigdom sætter markante spor i voksenlivet« som Arbejderbevægelsens Erhvervsråd udgav i 2018. Flere studier viser, at fattigdom i barndommen sætter spor langt ind i voksenlivet (»Konsekvenser af børnefattigdom«, Rune Lesner, Samfundsøkonomen, 2023, nummer 2). Bl.a. peger et dansk forskningsstudie fra Aarhus Universitet på, at bare 1 år i børnefattigdom medfører risiko for kortere uddannelse, dårligere arbejdsmarkedstilknytning og dårligere fysisk og psykisk helbred (»Opvækst i fattigdom sætter markante spor i voksenlivet«, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2018).

Ud over de personlige konsekvenser for de ramte borgere går samfundet også glip af både arbejdsudbud og skatteindtægter. Tænk tanken Kraka peger f.eks. på, at hvis 0,5 pct. af en normal årgang løftes ud af fattigdom – svarende til 300 pr. årgang – og ikke står uden ungdomsuddannelse som 25-årig, kan deres samlede livsindkomst øges med 30 mia. kr. (»30 mia. gode grunde til at investere i socialt udsatte børn«, Thomas Wilken og Ida Nordin Christensen, Kraka, 2023).

Både ved at hive børn ud af fattigdom og ved at forebygge, at børn vokser op i fattigdom, kan man forvente færre ufaglærte, en højere livsindkomst og en højere frekvens af fuldtidsarbejde. I en tid, hvor der oftest henvises til behovet for forøget arbejdsudbud for at opretholde velfærdsniveauet, findes det største potentiale stadig i at investere i dem, der har mindst.

Det foreslås, at der som første trædesten til at nå målet om halvering af fattigdom udarbejdes en national handleplan for bekæmpelse af børnefattigdom. Handleplanen skal indeholde initiativer på både nationalt og kommunalt niveau med fokus på at bekæmpe børnefattigdom på tværs af sektorer (boligsektor, sundhedssektor, transportsektor, undervisningssektor, socialektor m.v.). Handleplanen skal desuden sætte fokus på grupper, der er i særlig risiko for fremtidig fattigdom (børn af kriminelle, børn med diagnoser, børn med foranstaltninger og anbragte m.fl.) med henblik på at imødegå og forebygge problemet.

Finansiering

Forslaget om at nedsætte et fattigdomsråd vurderes at udgøre en årlig merudgift for staten på ca. 4-5 mio. kr. Der må desuden forventes at være betydelige merudgifter på kort sigt til at føre handlingsplanen ud i livet, men disse udgifter er ukendte. Der vil blive brug for finansiering ved f.eks. at lukke skattehuller og skærpe skattekontrollen. På langt sigt er der som anført store samfundsøkonomiske fordele ved at reducere omfanget af især børnefattigdom, herunder i form af større arbejdsudbud, og en betydelig del af disse fordele vil tilfalde staten, hvilket vil styrke den offentlige økonomi.

Skriftlig fremsættelse

Karsten Hønge (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om lov mod fattigdom og en konkret handleplan mod børnefattigdom.

(Beslutningsforslag nr. B 167)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.